

Sperwer: Vogel van het Jaar 2005

Een traditie van de Vogelwerkgroep is weer terug: de Vogel van het Jaar. Voor 2005 is de Sperwer (*Accipiter Nisus*) de vogel die in de speciale belangstelling staat. De bedoeling is om dit jaar te gebruiken om de Sperwer in ons werkgebied beter te leren kennen: hoeveel Sperwers wonen er, waar zijn hun territoria, waar broeden ze, hoe gedragen ze zich en tot slot wat eten ze. De Roofvogelwerkgroep coördineert allerlei "Vogel van het Jaar" activiteiten rond de Sperwer en nodigt iedereen uit om mee te doen. Men hoeft nog geen kennis te hebben van de Sperwer. Men kan in dit voorjaar Sperwers leren herkennen en opsporen.

Activiteiten dit voorjaar: op zoek naar de Sperwer!

Dit voorjaar heeft u een speciale kans om de sperwer van dichtbij te leren kennen. De Roofvogelwerkgroep organiseert om te beginnen twee activiteiten bij de start van het seizoen. **Op 7 april houdt Stef van Rijn in de Bethlehemkerk te Hilversum een lezing over de Sperwer.** Stef van Rijn is een ervaren roofvogelonderzoeker, werkzaam bij Rijkswaterstaat te Lelystad. Al vele jaren bestudeert hij de Sperwer. Hij inventariseert ze, zoekt hun nesten op, ringt, meet en weegt de jongen. Daarnaast brengt hij ook de sperwerpopulatie in beeld. Hiervoor vangt hij jaarlijks alle broedende adulten binnen een bepaald gebied. Zo kan hij vaststellen wat er van jaar op jaar gebeurt binnen deze populatie: hoe lang blijft een vogel als broedvogel aanwezig, hoe lang blijft een paartje bij elkaar, welke wisselingen vinden er plaats, hoe succesvol is ieder individu, etc. Op de 7de april zal Stef met name aandacht beste-

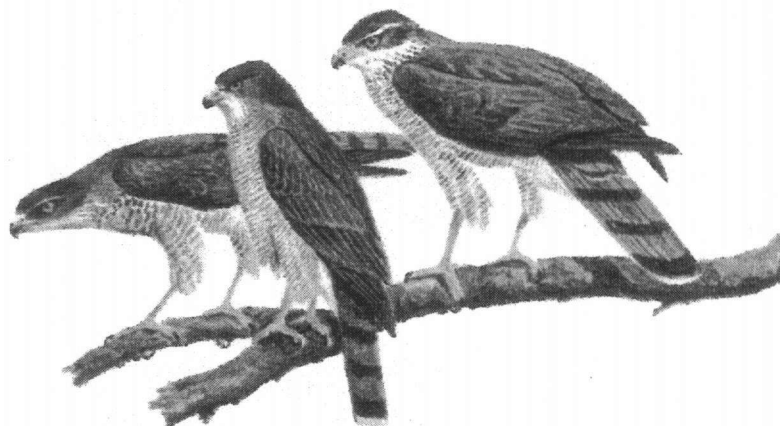
den aan het leren herkennen van Sperwers. Hij zal u uitgebreid introduceren in de wereld van de Sperwer, hoe zien ze eruit, hoe leven zij en hoe gedragen ze zich.

Op zaterdag 23 april is er Sperwerexcursie in het Baarnse Bos. In dit relatief kleine bos broedden het afgelopen jaar drie paartjes Sperwer met succes. Op deze ochtend gaan we op zoek naar oude nesten en leren we herkennen aan wat voor habitat de Sperwer de voorkeur geeft. Mogelijk vinden we al wat prooiresten of ruipennen en als we een beetje geluk hebben zien of horen we zo'n kleine rover. De excursie begint om 11.00 uur bij restaurant de Generaal aan de Generaal van Heutslaan. Verzamelen vanaf 10.30 uur. Einde ongeveer 13.00 uur.

Sperwer: dé roofvogel die vlak bij u leeft

Op een bepaalde manier is de Sperwer een hele speciale roofvogel. Hij komt namelijk vaak dicht bij u in de buurt. Hij doet dit echter op zo'n heimelijke manier dat hij niet opvalt. Zijn bezoek wordt vaak alleen opge-

merkt als de andere vogels op zijn aanwezigheid reageren door luidkeels alarm te slaan. Die Kool- en Pimpelmezen en Musjes alarmeren niet voor niets. De Sperwer is namelijk naar hen op jacht. De Sperwer is een vogeljager en hij eet het liefst kleine zangvogeltjes. Vroeger leefde de Sperwer alleen in de bossen, maar tegenwoordig is dat wel anders. Vandaag de dag broeden veel Sperwers in de bebouwde kom. In de bossen hebben ze het door verschillende oorzaken moeilijk. Om te beginnen hebben ze last van de Havik die de Sperwer vooral als een lekker hapje ziet. Met name in de broedtijd sneuvelen veel sperwernestjes met jonkies en ouders door predatie van de Havik. Daarnaast is het voedselaanbod in de bossen drastisch afgenomen. Voor kleine zangvogeltjes moet je tegenwoordig vooral in de buurt van mensen zijn. Op zoek naar een veiligere leefomgeving en meer voedsel is de Sperwer meer en meer de bebouwde gebieden ingetrokken. Dit betekent dat de Sperwer vlak bij ons leeft. Maar hoe kunnen we hem herkennen?



Sperwer

Illustratie: A. Singer

Het uiterlijk van de Sperwer

Sperwers zijn kleine roofvogels. Het Sperwervrouwtje is een stuk groter dan haar partner. Van kop tot staart is een vrouw tussen de 35 en 41 cm lang, een man varieert van 29 tot 34 cm. De spanwijdte loopt van 68 tot 77 cm voor de vrouw en van 59 tot 65 cm voor de man. De Sperwer is te herkennen aan zijn korte staart en zijn brede, afgeronde vleugels. De staart is langer dan de vleugels breed zijn en heeft 4 of 5 dwarsbanden. Deze vorm van vleugels en staart heeft de Sperwer nodig om goed wendbaar te zijn tijdens zijn jacht op vogels. Ook kan hij hiermee gemakkelijk tussen bomen en struiken door manoeuvreren. De bovenzijde van beide seksen is leigrijs, al is het bij de vrouwtjes ietsje donker. De bandering op buik en borst is bij de man roestrood, en bij de vrouw bruin-grijs.

Vooraf aan zijn manier van vliegen is de sperwer goed te herkennen. Telkens worden een

paar snelle vleugelslagen afgewisseld met korte glijvluchten.

Om in te leven geeft de Sperwer de voorkeur aan bosjes waarbij de bomen niet te ver uit elkaar staan. Een afstand van gemiddeld 3 meter van stam tot stam vindt hij ideaal. Staan de bomen te dicht op elkaar dan kan de Sperwer er niet lekker meer tussendoor vliegen. Heeft een dicht bosje echter een paar meer open gangetjes, dan wil de Sperwer daar ook nog wel eens genoeg mee nemen. Hij kan dan toch nog in volle vaart door zo'n bosje jakkeren. Wordt een bos te oud en de bomen te hoog, dan biedt het de Sperwer onvoldoende beschutting tegen bijvoorbeeld de Havik.

De Roofvogelwerkgroep zoekt al jaren naar Sperwers. Deze inspanningen leveren elk jaar ongeveer 25 nesten op. Dit is op zich een mooi resultaat, het is echter bij lange na niet volledig. Met uw hulp lukt het misschien om dit jaar een goed beeld te

krijgen van de Sperwer in ons werkgebied.

Meedoen met De Sperwer van het Jaar

Iedereen die mee wil doen, is ook welkom om een bijdrage te leveren. Men kan op twee manieren een bijdrage leveren aan de vogel van het Jaar:

1. Men kan losse waarnemingen van Sperwers melden bij Hanneke Sevink, liefst via de e-mail (hannekesevink@freeler.nl) of via de telefoon (035-5421019),
2. Men kan gericht een bepaald gebied op Sperwers inventariseren. Hierbij kan men ook zoeken naar een eventueel nest en dit nest in de loop van het seizoen volgen (inclusief het bijwonen van het ringen van de jongen). Ook voor meer informatie kan men altijd contact opnemen met bovengenoemd telefoonnummer.

Hanneke Sevink